

Warszawa, 17 maja 2018 r.

PROTOKÓŁ
z IV posiedzenia Polskiej Rady Języka Migowego

Czwarte posiedzenie Polskiej Rady Języka Migowego drugiej kadencji odbyło się w dniu 17 maja 2018 r. w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, ul. Nowogrodzka 1/3/5, w Warszawie. Rozpoczęcie posiedzenia planowane było na godz. 11.30. Posiedzenie rozpoczęło się o godzinie 12.30. z powodu wymiany tłumacza języka migowego.

Do czasu rozpoczęcia posiedzenia nie wpłynęło od Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego zgłoszenie Jego przedstawiciela do Polskiej Rady Języka Migowego drugiej kadencji.

Zgodnie z listą obecności, stanowiącą zał. nr 1 do protokołu, w posiedzeniu wzięli udział następujący członkowie Rady:

- Krzysztof Michałekiewicz – Sekretarz Stanu w Ministerstwie Rodziny Pracy i Polityki Społecznej, Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych,
- Bartosz Czyczyn (Ministerstwo Spraw Wewnętrznych),
- Grzegorz Piątkowski (Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego)
- Bolesław Cieślak (Ministerstwo Sprawiedliwości),
- Ewa Murawska-Najmiec (Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji)
- dr Małgorzata Czajkowska-Kisil (przedstawiciel środowiska osób niesłyszących),
- Monika Inglot-Werner (przedstawiciel środowiska osób niesłyszących),
- dr Paweł Rutkowski (przedstawiciel środowiska osób niesłyszących),
- Edward Pukło (przedstawiciel środowiska osób niesłyszących),
- Małgorzata Talipska (przedstawiciel środowiska osób niesłyszących),
- Maciej Pilecki (przedstawiciel środowiska osób niesłyszących),
- dr Aleksandra Borowicz (przedstawiciel środowiska osób niesłyszących),
- Grzegorz Kozłowski (przedstawiciel środowiska osób niesłyszących)
- Kajetana Maciejka-Roczan (przedstawiciel środowiska osób niesłyszących)

oraz:

- Pan Mirosław Przewoźnik – Dyrektor Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych,
- Pani Dalia Ujazdowska-Kowalik – specjalista w Biurze Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych,

Swoją nieobecność na posiedzeniu Polskiej Rady Języka Migowego usprawiedliwiły następujące osoby:

Joanna Wilewska (Ministerstwo Edukacji Narodowej),
Elżbieta Cegiełkowska-Koczy (Ministerstwo Cyfryzacji),

Wszystkie osoby obecne na posiedzeniu podpisały listę obecności.

Posiedzenie na język migowy tłumaczyła p. Alicja Petrzyk

Na wstępie posiedzenia **Pani Przewodnicząca Małgorzata Talipska** powitała obecnych i wyraziła zadowolenie że udało się znaleźć tłumacza. Następnie poinformowała o zmianie terminu następnego posiedzenia PRJM, spowodowanej zmianą kalendarza prac Sejmu, który będzie obradował właśnie tego dnia. Zamiast 14 czerwca 2018 r. jest propozycja, aby Rada spotkała się 21 i 28 czerwca, tak aby zakończyć prace nad certyfikacją do końca miesiąca.

Ad. 1.

Pani Przewodnicząca przedstawiła proponowany porządek obrad zmodyfikowany w stosunku do przesłanego pocztą elektroniczną o sprawę przedstawienia przez Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych kandydatki Polski w wyborach do Komitetu ONZ Praw Osób Niepełnosprawnych oraz o ustalenie zmiany terminu planowanego wcześniej posiedzenia na dzień 14 czerwca 2018 r. z uwagi na korektę kalendarza prac Sejmu i wyznaczenie tego dnia jako dzień prac Sejmu.

Ustalono następujący porządek obrad.

1. Zatwierdzenie porządku obrad;
2. Zatwierdzenie protokołu z poprzedniego posiedzenia – 25 stycznia 2018 r. ;
3. Dyskusja dotycząca certyfikacji tłumaczy;
4. Sprawy różne, w tym:

- Przedstawienie kandydatki Polski prof. Dobroniegi Trawkowskiej w wyborach do Komitetu ONZ Praw Osób Niepełnosprawnych

5. Ustalenie propozycji terminu kolejnego posiedzenia Rady i zakończenie obrad.

Ad. 2.

Protokół z posiedzenia PRJM, które odbyło się w dnia 25 stycznia 2018 r. przyjęto w głosowaniu przy czterech głosach wstrzymujących osób nieuczestniczących w ww. posiedzeniu, tj. Pana Grzegorza Kozłowskiego, Pani Małgorzaty Czajkowskiej-Kisil, Pani Ewy Murawskiej-Najmiec i Pana Edwarda Pukły.

Ad. 3

Pan dr Paweł Rutkowski przedstawił prezentację, przygotowaną na podstawie ustaleń z poprzedniego posiedzenia Rady w dniu 25 stycznia br., zawierającą wstępny projekt treści do uchwały PRJM w *sprawie rekomendacji zmian w przepisach, dotyczących certyfikacji tłumaczy polskiego języka migowego, tłumaczy przewodników osób głuchoniewidomych oraz transliteratorów fonogestowych*. Członkowie Rady otrzymali wersje papierową omawianego materiału przed rozpoczęciem posiedzenia (zał. 2).

Pan Paweł Rutkowski poprosił uczestników o odnoszenie się do treści konkretnie zawartej w projekcie. Jest to materiał dużo bardziej ogólny od diskutowanego na poprzednim posiedzeniu ponieważ taka ma być uchwała PRJM. Chodzi o to, aby była ona przekładalna jak najprościej na przepisy, a nie była deklaracją woli czy stanu jaki jest obecnie. Wyjaśnił również, że przyjął konwencję uchwały taką, że sama treść uchwały jest krótka i odnosi się tylko do stwierdzenia przyjęcia przez Radę konkretnej rekomendacji natomiast konkretna rekomendacja stanowić będzie załącznik do uchwały.

Pani Kajetana Maciejewska-Roczan wyraziła swoje wątpliwości w kontekście dotychczasowej dyskusji Rady nt. certyfikowania tłumaczy. Poinformowała, że jest do tego zobowiązana jako przedstawiciel największej organizacji osób niesłyszących w Polsce i wie, jakie są oczekiwania środowiska. Na nowej Radzie Języka Migowego ciąży odpowiedzialne zadanie przełamania tego chaosu, który powoduje zaniepokojenie środowiska i poczucie dyskryminowania jego problemów. Środowisko nie uznaje SJM jako języka. Jest to bowiem sztuczny system, który powstał na bazie naturalnego języka migowego i powinien pozostać elementem wspierającym PJM, kiedy jest taka potrzeba. Większość osób głuchych miga hybrydą, czyli mieszaniną obu sposobów komunikowania się, oczywiście z dużą przewagą PJM. Określenie „certyfikowany” tłumacz języka migowego ma wysoką rangę. Taka osoba

powinna biegle znać oba systemy PJM i SJM i wiedzieć, w którym momencie należy zastosować elementy SJM, aby przekaz tłumaczenia był zrozumiały dla odbiorcy. Rozdzielenie certyfikatów nie spowoduje uporządkowania dotychczasowego bałaganu i nie da pewności osobom głuchym, że zostaną należycie obsłużeni tłumaczeniowo. Nie powinno być dyskusji na temat certyfikowania SJM, tylko powinien być certyfikowany PJM.

Kolejną sprawą budzącą wątpliwość jest certyfikowanie tłumaczy – transliteratorów fonogestowych. Na poprzednim posiedzeniu odbyła się wprawdzie dyskusja na ten temat, ale nadal nie jest przekonana, czy takie certyfikowanie transliteratorów jest konieczne. Do tej pory bowiem – a pracuje w środowisku niesłyszących już 40 lat - nie spotkał nigdy ani jednej osoby posługującej się tym systemem komunikacji. Fonogesty to system polegający na wykonywaniu gestów umownych jedną ręką i jednoczesnym głośnym mówieniu. Osoba nislyszająca uczy się w ten sposób odczytywania mowy z ust. Jest to zatem system wspierający edukację w komunikowaniu się osób niesłyszących, a nie forma komunikacji. Nie jest zatem językiem, który wymagałby certyfikowania.

Pan Paweł Rutkowski podziękował Pani Prezes K. Maciejskiej-Roczan za jej wystąpienie. Takie również podejście zaproponował w przygotowanym projekcie rekomendacji Rady. Certyfikowanie w zakresie SJM jest bezużyteczne w kontekście tłumaczenia z języka migowego na polszczyznę. W odniesieniu do przepisów w zakresie tłumaczy przysięgłych można tylko mówić o językach naturalnych. Nie można mówić o tłumaczeniu przysięgłym w wypadku wizualizowania polszczyzny, czy to za pomocą znaków jak w przypadku SJM, czy to za pomocą fonogestów. Osoby posługujące się SJM niekoniecznie znają wystraszająco dobrze PJM by móc tłumaczyć ten język, natomiast każdy przyzwoity tłumacz PJM nie będzie miał żadnych problemu z wizualizacją polszczyzny przy pomocy SJM (w obu kierunkach, tj. z i na SJM). Rozwiązanie systemowe może dotyczyć języka, a nie indywidualnych potrzeb konkretnej osoby. Poza tym zawsze w odniesieniu do tłumaczenia przysięgłego pozostaje jeszcze w bardzo szczególnych sytuacjach możliwość powołania biegłego sądowego.

Następnie Pan Paweł Rutkowski przeszedł do omawiania przygotowanej prezentacji. W wyniku dyskusji ustalono, że uchwała zostanie przekazana do Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych zamiast do obsługującego go Biura.

Ustalono również, że w prezentowanej I części rekomendacji, dotyczącej tłumaczenia przysięgłego pozostawiony zostanie tylko Polski Język Migowy. 12 obecnych członków Rady

opowiedziała się za, 1 osoba była przeciwna i 1 osoba wstrzymała się. Natomiast kwestie w zakresie SKOGN i transliteracji fonogestowej znajdują się w certyfikacji nieprzysięgłej.

Pani Aleksandra Borowicz zadeklarowała przygotowanie w ciągu miesiąca członkom Rady materiał przedstawiający dyskutowaną kwestię z zakresu transliteracji fonogestowej.

Przy przejściu do dyskusji nad drugą częścią rekomendacji **Pan Paweł Rutkowski** zaznaczył, że pomimo braku wymienienia w tekście tytułu części II tłumacza-przewodnika osób głuchoniewidomych i transliteratora fonogestowego, to ta część dotyczy także tego zakresu, co wynika również z dalszej treści omawianej rekomendacji.

W części dotyczącej rekomendacji, dotyczących zmiany *rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 czerwca 2012 r. w sprawie rejestru tłumaczy polskiego języka migowego, systemu językowo-migowego i sposobu komunikowania się osób głuchoniewidomych* ustalono, że dyskusję dotyczącą zasadności użycia pojęcia „dyplomowany tłumacz„ lub „certyfikowany tłumacz” może się toczyć jako zgłaszanie przez członków Rady uwag do projektu uchwały, który Pan Paweł Rutkowski roześle po posiedzeniu jako wynik dzisiejszych ustaleń członków Rady.

W wyniku wyjaśnień **Pana Mirosława Przewoźnika**, że specjalizacja w zawodzie nie jest zawodem oraz aby w rekomendacjach nie donosić się do zawodu, którego jeszcze nie ma ustalono zasadne usunięcie z podpunktu b) w prezentacji sformułowania „w zawodach”, odnoszącego się do kwestii utworzenia komisji egzaminacyjnej.

W odniesieniu do omawianego podpunktu c) **Pani Aleksandra Borowicz** zwróciła uwagę, że w odniesieniu do transliteratora fonogestowego nie ma potrzeby określania specjalizacji. Ustalono, że zostanie to uwzględnione w treści rekomendacji.

Ustalono również, że nie ma potrzeby tworzenia komisji egzaminacyjnych na poziomie regionalnym. Natomiast w kontekście proponowanego wymogu odbycia szkolenia w konkretnym minimum programowym przed przystąpieniem do egzaminu oraz wątpliwości do kwestii, jakie podmioty miałyby takie szkolenia przeprowadzać **Pan Dyrektor Mirosław Przewoźnik** zaproponował do rozważenia przez Radę skorzystania z możliwości pozyskania środków unijnych (np. POW ER) na projekt, np. dwuletni, w celu wypracowania rozwiązania modelowego w zakresie przeprowadzenia szkoleń tłumaczy. Model musi się zakończyć zaproponowaniem rozwiązań prawnych i sposobu finansowania w przyszłości.

W wyniku głosowania członków Rady ustalono rezygnację z wymogu ukończenia studiów wyższych jako warunku przystąpienia do egzaminu w zakresie specjalizacji I stopnia.

W zakresie określenia warunków jakie powinny spełniać podmioty prowadzące szkolenia ustalono, że Pan Paweł Rutkowski zaproponuje w treści projektu rekomendacji przygotowywanej uchwały pewne rozwiązania analogiczne do występujących w podobnych przepisach, a członkowie Rady będą mogli się do tych propozycji ustosunkować w ramach zgłaszania ewentualnych uwag do przesłanego przez Pana Rutkowskiego projektu Uchwały.

Pani Aleksandra Borowicz prześle członkom Rady propozycje programowe w zakresie szkolenia transliteratorów fonogestowych, aby członkowie Rady mogli zapoznać się z nim i odnieść po to, by jednak wskazać pewne minimalne minima, np. żeby nie pominięto wiedzy o głuchych i ich kulturze.

Pani Małgorzata Czajkowska-Kisil poinformowała zebranych, że jest koordynatorem Komisji ekspertów ds. osób niesłyszących przy Rzeczniku Praw Obywatelskich. Zespół ten wypracował takie minimum, tylko że jest ono jeszcze w fazie redakcji. Rzecznik wie o pracach obecnej Rady Języka Migowego i będzie chciał je wesprzeć rekomendacją swojej Komisji, co być może ułatwi prace w kwestii minimum programowego. Wypracowany materiał zostanie przesłany do członków Rady.

Pan Grzegorz Kozłowski prześle propozycje w sprawie minimum programowego w odniesieniu do szkoleń dla tłumaczy-przewodników osób głuchoniewidomych.

Ustalono, że ww. materiały w zakresie miniów programowych powinny zostać przesłane do członków Rady przed następnym posiedzeniem Rady, tak aby można je było w rezultacie dołączyć do uchwały. Jeśli okaże się to zbyt problematyczne, wówczas pozostanie obecnie proponowany zapis pkt. 4 rekomendacji, uwzględniający powołanie 3 komisji do opracowania minimów programowych. Członkowie tych komisji mogą pracować obiegowo drogą elektroniczną.

Ustalono, aby wszelkie swoje uwagi członkowie przesyłali do Przewodniczącej i do wiadomości wszystkich członków Rady, najlepiej w te rminie tygodnia przed planowanym następnym posiedzeniem Rady.

Pan Mirosław Przewoźnik Dyrektor Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych wyraził swoje zadowolenie ze zgłaszanych propozycji, dotyczących

opracowywanych minimach programowych i wyraził możliwość ich ewentualnego przepracowania w Biurze.

Ad. 4

Pan Mirosław Przewoźnik Dyrektor Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych z upoważnienia Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych, Sekretarza Stanu w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Pana Krzysztofa Michałkiewicza przedstawił członkom PRJM kwestie dotyczące zgłaszania kandydata oraz sylwetkę kandydatki Polski prof. Dobroniegi Trawkowskiej w wyborach do Komitetu ONZ Praw Osób Niepełnosprawnych.

Osiągnięcia Polski w budowaniu systemu wsparcia osób niepełnosprawnych i we wdrażaniu Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych upoważniają Polskę do zgłoszenia kandydatury w wyborach do Komitetu do spraw praw osób niepełnosprawnych.

Kandydatura prof. Dobroniegi Trawkowskiej do wyborów na członka Komitetu ONZ do spraw praw osób niepełnosprawnych została zgłoszona do ONZ, za pośrednictwem MSZ, dnia 16 kwietnia br. Wybory odbędą się w trakcie sesji konferencji państw-stron Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych w czerwcu br. Oprócz Polski kandydatury zgłosiły Litwa i Malta. Procedura wyłaniania kandydatów ustalana jest i przeprowadzana przez administrację rządową. Komitet do spraw praw osób niepełnosprawnych odpowiada za kontrolę wykonywania przez państwa Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych. Liczy on 18 członków. Na tegorocznej sesji Konferencji państw-stron konwencji (12-14 czerwca 2018 r.) odbędą się wybory 9 członków komitetu. W grupie Europy Wschodniej, do której należy Polska, będą obsadzane dwa miejsca.

Kandydat powinien spełniać następujące wymogi:

- wysokie kwalifikacje moralne,
- uznane kompetencje w dziedzinie praw osób niepełnosprawnych, akademickie i praktyczne (zajmowane stanowiska oficjalne, dorobek naukowy, publikacje),
- doświadczenie zawodowe w dziedzinach objętych zakresem przedmiotowym konwencji.

Członkowie zasiadają w komitecie w imieniu własnym, nie mogą otrzymywać instrukcji ze swojego państwa. Od kandydata wymaga się biegłej znajomości przynajmniej jednego z języków urzędowych ONZ Europy (angielski, francuski, hiszpański, chiński, arabski, rosyjski), znajomość innego języka urzędowego jest pożądana. Kandydat musi mieć

możliwość poświęcenia odpowiednio dużo czasu na wykonywanie obowiązków związanych z udziałem w Komitecie (udział w posiedzeniach, sporządzanie raportów). Koszty udziału w posiedzeniach grupy pokrywa ONZ. Mandat sprawowany jest przez 4 lata, możliwy jest ponowny wybór. Udział w pracach komitetu rozpocząłby się 1 stycznia 2019 r.

Prof. Dobroniega Trawkowska jest:

- dr hab. Prof. Uniwersytetu im Adama Mickiewicza w Poznaniu, zatrudniona w Instytucie Socjologii,
- Członek zarządu Polskiego Towarzystwa Socjologicznego sekcja Pracy Socjalnej oraz członek Polskiego Stowarzyszenia Szkół Pracy Socjalnej.
- Od lat 90 wspierałam różne organizacje pozarządowe w Polsce jako praktyk i ekspert.
 - Ekspert współpracujący z sekcją polityka społeczna i rodzinna Narodowej Rady Rozwoju
 - Była zaangażowana w moderowanie konsultacji ogólnopolskich i regionalnych rządowego Programu „Za życiem”. Do roli moderatora została wybrana, przechodząc procedury konkursowe. W prowadzonych przez nią spotkaniach konsultacyjnych, w okresie od maja 2017 do marca 2018 uczestniczyło ponad 1600 osób (ogółem uczestniczyło w konsultacjach regionalnych i ogólnopolskich 3016 osób, z czego 35% to byli przedstawiciele NGO). Na zakończenie spotkań 14.03.2018 r. w Warszawie, otrzymała podziękowania za swoją pracę od osób niepełnosprawnych, ich rodziców i opiekunów, od przedstawicieli organizacji pozarządowych, od Caritas Polska – organizatora konsultacji oraz od przedstawicieli rządu.
 - Popiera i wdraża w swojej pracy instrumenty ochrony praw osób niepełnosprawnych i ochrony praw człowieka.
 - Brała udział w charakterze eksperta w debacie tematycznej zorganizowanej przez Polskie Forum Osób Niepełnosprawnych, poświęconej wdrażaniu artykułów: 21 i 29 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych w Polsce, Warszawa 30.08.2016 r.
 - Przygotowywała wstępne opracowania merytoryczne, dotyczące projektowanych rekomendacji zmian pozaprawnych instrumentów realizacji polityki rodzinnej (wraz z dr M. Raław ISNS UW) w oparciu o materiały opracowane w ramach projektu „Wdrażanie konwencji o prawach osób niepełnosprawnych – wspólna sprawa”, realizowanego przez Polskie Forum Osób Niepełnosprawnych wraz z partnerami, maj 2017 r.

- Przygotowywała ekspertyzę dla regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Poznaniu: M. Frąckowiak-Sochańska, D. Trawkowska, System wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie woj. wielkopolskiego. Poznań 2017.
- Przygotowywała programy przeciwdziałania przemocy (dla sprawców i ofiar) dla woj. mazowieckiego, na zlecenie Mazowieckiego Centrum Polityki Społecznej w Warszawie (2013 r.).

Pani Dobroniega Trawkowska spełnia wszystkie wymagania stawiane kandydatom w wyborach:

- ma uznane kompetencje i doświadczenie w sprawach osób niepełnosprawnych,
- jest kandydatką niezależną, nie jest zawodowo związana z administracją państwa pochodzenia,
- ma szeroką wiedzę i bogate doświadczenie zawodowe w sprawach dotyczących osób niepełnosprawnych, potwierdzoną karierą uniwersytecką oraz publikacjami.

Propozycja nominacji prof. Dobroniegi Trawkowskiej wyszła z Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych, Pana Krzysztofa Michałkiewicza. Szczególnym obszarem jej zainteresowań jest zapewnienie możliwości niezależnego życia osób niepełnosprawnych. Według kandydatki kraje powinny usprawnić działania diagnozujące stan społecznych praktyk i aktywności, tworząc model ich diagnozowania, pomagający interpretować przemiany sfery społecznej, w której pojawiają się zróżnicowane praktyki pomocy, opieki, opieki w pomocy i pomocy w opiece w poszczególnych krajach. Następnie wykorzystać tę wiedzę dla opracowania koncepcji wsparcia realizacji Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych oraz modeli oceny postępów w realizacji zapisów Konwencji, uwzględniający różnorodność praktyk i ich uwarunkowań w poszczególnych krajach. Komitet powinien zwrócić uwagę na potrzebę prowadzenia takich badań.

Pani Dobroniega Trawkowska weźmie udział w dorocznym posiedzeniu forum roboczego do spraw wdrażania Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych (Bruksela, 29 maja br.). Jedną z jego sesji będzie poświęcona prezentacji kandydatów zgłoszonych przez państwa członkowskie UE.

Ważne jest, by w składzie komitetu znalazły się osoby mające bogate i zróżnicowane doświadczenie w działaniach na rzecz osób niepełnosprawnych - chodzi o doświadczenie zdobyte na polu akademickim, politycznym, praktycznym. Nie mniej ważne jest, by były w nim osoby reprezentujące różne systemy rozwiązań na rzecz osób niepełnosprawnych. Polska kandydatka może wzbogacić kompetencje komitetu. Ma ona dobrą znajomość

problematyki niepełnosprawności, tak jej teoretycznych, jak i praktycznych aspektów. Zna dobrze krajowe realia realizacji praw osób niepełnosprawnych. Jej współpraca z organizacjami pozarządowymi gwarantuje wiedzę o potrzebach i oczekiwaniach osób niepełnosprawnych. Polska kandydatka od lat współpracuje z organizacjami pozarządowymi, w tym jak ekspert opiniujący projekty rozwiązań programowych i prawnych, w szczególności w zakresie zwalczania dyskryminacji i marginalizacji osób niepełnosprawnych, włączania problematyki niepełnosprawności do głównego nurtu polityki w różnych obszarach życia.

Ważnym polem działania naszej kandydatki jest działalność pedagogiczna. Obejmuje ona kształcenie studentów w sprawach z zakresu niepełnosprawności, praw osób niepełnosprawnych oraz systemu wsparcia w Polsce. Równolegle kształci ona przyszłych pracowników socjalnych i specjalistów pracujących w sprawach związanych z niepełnosprawnością.

Wszyscy Członkowie Rady obecni na posiedzeniu (w liczbie 13: bez Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych, który musiał wcześniej opuścić posiedzenie i nie uczestniczył w głosowaniu - na 16 Członków, których liczy obecna Rada - bowiem swojego przedstawiciela w PRJM nadal nie wskazał minister właściwy ds. kultury i dziedzictwa narodowego) **opowiedzieli się za wskazaniem kandydatury Pani profesor Dobroniegi Trawkowskiej jako kandydatki Polski do wyborów na członków Komitetu ONZ do spraw praw osób niepełnosprawnych.**

Pan Mirosław Przewoźnik Dyrektor Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych w imieniu Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych podziękował Członkom Rady za poparcie przedstawionej kandydatury.

Pani Ewa Murawska-Najmiec poinformowała Członków Rady, że w dniu 16 maja 2018 r. w Dzienniku Ustaw została opublikowana *ustawa o zmianie ustawy o radiofonii i telewizji*, która zwiększa z obecnych 10 % do 50% w rozłożeniu na najbliższe 6 lat kwotę tzw. udogodnień dla osób niepełnosprawnych w programach telewizyjnych. Oznacza to w praktyce, że z dniem 1 stycznia 2019 r. obecna kwota podwyższy się z obecnych 10% do co najmniej 15% kwartalnego czasu nadawania programu, w 2020 i 2021 – do co najmniej 25%, w 2022 i 2023 – do co najmniej 35%, a od 2024 r. do co najmniej 50%. W 2025 r. Przewodniczący KRRiT ma złożyć ministrowi właściwemu ds. kultury oraz Sejmowi RP

i Senatowi RP informacje o realizacji tych podwyższonych kwot udogodnień dla niepełnosprawnych oraz o możliwości dalszego ich podwyższania. Wiadomo, że wprowadzone rozwiązanie nie satysfakcjonuje w pełni środowisk osób niepełnosprawnych, jednak z punktu widzenia Urzędu jest to zakończenie pierwszego etapu długiej batalii o podwyższenie tych kwot.

Pani Kajetana Maciejska-Roczan poruszyła kwestię problemów z jakością udogodnień dla osób niepełnosprawnych – dużych opóźnień napisów. Dlatego zaproponowała, aby PRJM rozważyła wystąpienie w tej sprawie do KRRiT.

Pani Ewa Murawska-Najmiec wyjaśniła, że KRRiT nie odpowiada za jakość udogodnień dla osób niepełnosprawnych. KRRiT kontroluje wyłącznie ilości udogodnień. W odniesieniu do jakości KRRiT wydała stanowisko rekomendacyjne w zakresie napisów dla niesłyszących i audiodeskrypcji. Nie wydała jeszcze w zakresie PJM. Natomiast jest to tylko stanowisko rekomendacyjne wobec nadawców. KRRiT może tylko postulować i proponować pewne rzeczy, nie ma możliwości sprawdzania jakości ani karania w tym zakresie. W sytuacji ewentualnych problemów dotyczących jakości udogodnień najlepiej pisać do konkretnych nadawców w sprawie konkretnych programów i audycji, bo to oni mają na to bezpośredni wpływ.

Ad. 5

Na zakończenie obrad ustalono, w uzgodnieniu z Pełnomocnikiem Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych, że następne posiedzenia odbędą się w dniu 21 i 28 czerwca 2018 r. o godz. 11.00.

Protokolant

Przewodniczący Rady

Projektu uchwały Polskiej Rady Języka Migowego

w sprawie rekomendacji zmian w przepisach dotyczących **certyfikacji**
tłumaczy polskiego języka migowego, tłumaczy-przewodników osób
głuchoniewidomych oraz transliteratorów fonogestowych

17 maja 2018 r. – opr. Paweł Rutkowski

Uchwała Nr X/2018

Polskiej Rady Języka Migowego

z dnia 7 czerwca 2018 r.

w sprawie rekomendacji zmian w przepisach dotyczących **certyfikacji**
tłumaczy polskiego języka migowego, tłumaczy-przewodników osób
głuchoniewidomych oraz transliteratorów fonogestowych

Na podstawie § 5 ust. 1 Zarządzenia nr 4 Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2012 r. w sprawie sposobu i trybu działania Polskiej Rady Języka Migowego (Dz.Urz.MPiPS.2012.4) uchwała się, co następuje:

§ 1

Polska Rada Języka Migowego sformułowała i przyjęła rekomendacje w sprawie rekomendacji zmian w przepisach dotyczących **certyfikacji** tłumaczy polskiego języka migowego, tłumaczy-przewodników osób głuchoniewidomych oraz transliteratorów fonogestowych, zawarte w dokumencie stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Rada przekazuje ww. rekomendację do Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do uchwały nr X/2018 Polskiej Rady Języka Migowego
z dnia 7 czerwca 2018 r. w sprawie rekomendacji zmian w przepisach
dotyczących **certyfikacji** tłumaczy polskiego języka migowego,
tłumaczy-przewodników osób głuchoniewidomych oraz
transliteratorów fonogestowych

Polska Rada Języka Migowego rekomenduje:

- I. w odniesieniu do tłumaczenia przysięgłego w zakresie **polskiego języka migowego**:
 1. utworzenia zawodu tłumacza przysięgłego **polskiego języka migowego**,
 2. zmianę w ustawie o zawodzie tłumacza przysięgłego polegającą na
 - dodaniu stosownego **rozdziału** dotyczącego tłumacza przysięgłego polskiego języka migowego lub
 - zmianę art. 1 pkt. 2 ustawy o zawodzie tłumacza przysięgłego poprzez wskazanie, że status tłumaczy języka migowego uregulowany został w odrębnym akcie prawnym,

Polska Rada Języka Migowego rekomenduje:

3. certyfikowanie tłumaczy przysięgłych **polskiego języka migowego** na zasadach określonych w ustawie o zawodzie tłumacza przysięgłego (z uwzględnieniem specyfiki **polskiego języka migowego** polegającej na braku odmiany pisanej),
4. włączenie do składu Państwowej Komisji Egzaminacyjnej przy Ministerstwie Sprawiedliwości członka wyróżniającego się wysokim poziomem wiedzy w zakresie **polskiego języka migowego** (od początku kolejnej kadencji PKE),

Polska Rada Języka Migowego rekomenduje:

5. utworzenia zawodu przysięgłego tłumacza-przewodnika osób głuchoniewidomych,
6. utworzenia zawodu przysięgłego transliteratora fonogestowego,

Polska Rada Języka Migowego rekomenduje:

- II. w odniesieniu do tłumaczenia nieprzysięgłego w zakresie **polskiego języka migowego**:
 - 1. utworzenie zawodów tłumacza **polskiego języka migowego**, tłumacza-przewodnika osób głuchoniewidomych i transliteratora fonogestowego,
 - 2. wprowadzenie do **Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji** opisu kwalifikacji tłumacza **polskiego języka migowego**, tłumacza-przewodnika osób głuchoniewidomych i transliteratora **fonogestowego** (wraz z możliwością wnioskowania o nadanie uprawnień instytucji certyfikującej, narzędziami walidacji oraz zapewniania jakości),

Polska Rada Języka Migowego rekomenduje:

3. zmianę Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 czerwca 2012 r. w sprawie rejestru tłumaczy polskiego języka migowego, systemu językowo-migowego i sposobu komunikowania się osób głuchoniewidomych polegającą na:
 - a. ustanowieniu centralnego rejestru dyplomowanych tłumaczy **polskiego języka migowego, tłumaczy-przewodników osób głuchoniewidomych i transliteratorów fonogestowych** prowadzonego przez MRPiPS,

Polska Rada Języka Migowego rekomenduje:

- b. utworzeniu przy MRPiPS Centralnej Komisji Egzaminacyjnej do spraw specjalizacji w zawodach tłumacza **polskiego języka migowego, tłumacza-przewodnika osób głuchoniewidomych i transliteratora fonogestowego** i regionalnych komisji egzaminacyjnych poprzez wprowadzenie rozwiązań analogicznych do zastosowanych w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 kwietnia 2012 r. w sprawie specjalizacji w zawodzie pracownik socjalny,

Polska Rada Języka Migowego rekomenduje:

- c. ustanowieniu wydawanych na czas określony dyplomów tłumacza **polskiego języka migowego, tłumacza-przewodnika osób głuchoniewidomych i transliteratora fonogestowego** z uwzględnieniem dwóch stopni specjalizacji: ogólnego i eksperckiego (wraz z określeniem specjalności),

Polska Rada Języka Migowego rekomenduje:

- d. określeniu organizacji i sposobu przeprowadzania egzaminów na I i II stopień specjalizacji w taki sposób, by egzamin na II stopień przeprowadzany był przez CKE, a egzamin na I stopień przez komisje regionalne, przy czym warunkiem przystąpienia do egzaminu na I stopień jest ukończenie studiów wyższych dowolnego kierunku **oraz ukończenie szkolenia w zakresie specjalizacji I stopnia o programie odpowiadającym minimum programowemu ustalonemu przez CKE**, a warunkiem przystąpienia do egzaminu na II stopień jest posiadanie dyplomu I stopnia **oraz ukończenie szkolenia w zakresie specjalizacji II stopnia o programie odpowiadającym minimum programowemu ustalonemu przez CKE**,

Polska Rada Języka Migowego rekomenduje:

- e. określeniu warunków, jakie powinny spełniać podmioty prowadzące szkolenia.
- 4. Powołanie w porozumieniu z PRJM komisji eksperckiej do opracowania minimów programowych oraz zakresu egzaminu dla dwóch stopni specjalizacji tłumacza **polskiego języka migowego, tłumacza-przewodnika osób głuchoniewidomych i transliteratora fonogestowego.**